

boeken. Toen Bella Stock in 1861 verscheen herkende men in de tekeningen heel wat Pannenaars. Stock leek op vader Smaghe en Bella was zonder meer Bella Smaghe ! (13)

(vervolgt)

DE OOSTENDSE MUZIEKGESCHIEDENIS - XL

BELANGRIJKSTE SOLISTEN EN GASTDIRIGENTEN IN HET KURSAAL 1850-1914 (3)

door Ann CASIER

Periode 1890-1894

De zussen Ilonka en Deszo HOVAKS brachten het publiek in verrukking op een Hongaars concert. Ze demonstreerden, er hun virtuositeit op een cimbalom in een paar originele composities en veel transcripties (1).

Jean PERIER (1869-1954), zoon van dirigent Emile en broer van genrezanger Camille, kwam in 1890 voor 't eerst meewerken aan een concert te Oostende onder leiding van zijn vader. Daar zong hij een compositie van zijn vader "J'étais aimé" met een frisse jonge stem en een uitstekende accentuering (2). Hij was toen nog helemaal niet beroemd, want hij zat pas in het vak. Op wens van zijn vader was hij in dienst bij een bank gegaan, maar liet zich naderhand als bariton aan het conservatorium van Parijs inschrijven (3). In 1891 en 1892 behaalde hij con brio zijn tweede en eerste prijs zang en "opéra-comique" (4). Hij debuteerde als Monastatos uit MOZARTS "Zauberflöte" in de Parijse Opera-comique, waaraan hij praktisch zijn hele leven verbonden bleef. Aan de wereldpremière van "Pelléas en Mélisande" van Claude DEBUSSY in 1902 werkte hij intens mee : hij was de mannelijke hoofdrolspeler Pelléas (5). Hij behoorde gedurende bijna 50 jaar tot één van de grootste Franse (van Belgische afkomst) artiesten, actief in opera, operette, toneel en film. Hij combineerde in 1890 en erna nog verschillende malen een familiebezoek met een optreden in het Oostends kursaal.

Wonderkinderen waren in het Kursaal altijd welkom en het 12-jarig meisje, Céleste PAINPARE, die het eerste pianoconcerto van BEETHOVEN uitvoerde met veel gevoel en zonder fouten in de moeilijkste passages, wekte zeker bewondering op. Ook de 13-jarige pianovirtuoos Brahm VAN DEN BERGH maakte het publiek enthousiast (6).

Het trio YVEL (sopraan aan de Opera-comique), Imbert DE LA TOUR (eerste prijs conservatorium Parijs) en bariton MINSSART zorgde voor een massale opkomst : alle gangen die naar de zaal leidden waren volzet. Het duo "L'amour sacré" uit "La muette de Portici" van AUBER moest driemaal overgedaan worden en ook het trio uit "Jerusalem" van G. VERDI wilde het publiek opnieuw horen (7).

De beroemde Jozef WIENIAWSKY, een trouw bezoeker van Oostende, die regelmatig optrad in het Casino, nam op 20 augustus 1891 de leiding van het orkest in handen voor de uitvoering van zijn "Rêverie", "Scherzo" en "Mazurka villageoise". Het jaar daarop (op 25.08.1892) leidde hij er de ouverture van "Guillaume le Taciturne".

Op 28 juli 1892 stonden slechts twee composities op het programma, beide gecomponeerd en geleid door Paul GILSON en het werd één van de mooiste concerten van het seizoen :

1. Moïse au Sinaï (cantate bekroond met de Romeprijs) (fragmenten)
Marie : Maritza BASTEYNS
Moïse : J. DE BACKER

2. La mer (symfonische schetsen naar een gedicht van Eddy LEVIS)
Recitant : Georges VANDEN PLAS

Van de cantate, op tekst van Jules SAUVENIÈRE, werden alle zuiver instrumentale delen uitgevoerd en de voornaamste passages (gearrangeerd) voor één of twee stemmen en orkest. De twee composities impressioneerden het publiek en GILSON werd hartelijk toegejuicht door toehoorders en uitvoerders (8). 's Anderendaags werd het zelfde programma letterlijk herhaald en nog eens vier dagen later kreeg "La mer" een derde auditie, versterkt door de harmonie van de derde Linie (9).

25 augustus 1892 werd ook een belangrijke dag : op het middagconcert trad de Amerikaanse violiste Nora CLENCH, gevierd in twee continenten, op met fragmenten uit MENDELSSOHN'S vioolconcerto. Op hetzelfde concert dirigeerde de jonge Belg Karel MESTDAGH de eerste uitvoering van zijn serenade "Aan het liefken". Jozef WIENIAWSKY dirigeerde er tevens werk van zichzelf en zijn overleden broer.

F. LEBORNE, een Belgisch componist en muziekcriticus te Parijs was op 4 augustus 1893 weer in het Kursaal te gast; hij leidde er "Scènes de ballet" en "Aquarelles".

Arthur DE GREEF kwam eigen composities dirigeren en bracht daarbij zijn collaga, D. DEMEST, professor zang aan hetzelfde Brusselse conservatorium en pianiste J. SEVENANTS mee (17 aug. 1893).

Op 29 augustus 1893 stond de Antwerpse Jan BLOCKX op het podium om het Kursaalorkest te helpen bij de uitvoering van de suite uit "Maître Martin", drie Vlaamse dansen en het kermisfragment uit "Milenka". De overige uitvoeringen op dit concert werden opnieuw door L. RINSKOPF geleid (10).

Juliette FOLVILLE, violiste, pianiste en componiste, was de gast op het groot artistiek concert van donderdagnamiddag 7 sept. 1893.

In juli, augustus en september 1893 kwamen niet minder dan 30 solisten hun medewerking aan de concerten verlenen (11).

Het belangrijkste seizoen-festival (op 15 juli 1894) was ongetwijfeld een concert volledig aan P. BENOIT (1834-1901) gewijd en onder zijn leiding. De favoriete zangers van P. BENOIT werkten er aan mee : SOETENS-FLAMENT en H. FONTAINE. Het Kursaalorkest wachtte geen gemakkelijke taak, temeer daar het concert georganiseerd werd ter ere van het eerste internationaal congres van de pers. Nochtans was dit festival geen primeur voor de Belgische kust : drie jaar ervoor werd het georganiseerd in het Casino van Blankenberge, een stad die ook met een eigen orkest mooie zomerconcerten inrichtte. Het programma was interessant :

1. Elzenkoning, ouverture.
2. a. Joncfrou Kathelijne (poëzie J. DE GEYTER).
b. De Schelde, Jacob van Arteveldes geest (tekst : E. HIEL).
3. Het Meilief (poëzie : J. DE MEESTER).
a. Ouverture.
b. Lena's minnelied (1e acte).
c. Lena's vaarwel.
d. Epiloog.
4. Hymnus aan de Schoonheid (poëzie : E. HIEL).
a. Dans.
b. Aanroeping tot de kunst in de tempel van de schoonheid.
5. Religieuze feestmarsch.

Niet alleen muzikaal was deze manifestatie belangrijk, ook op taalgebied : de composities werden in het Nederlands beluisterd door een internationaal elite-publiek. Meteen een gelegenheid om in de pers eens het belangrijke muzikale verleden van de Vlamingen te berde te brengen (12). Het succes van dit concert was een stimulans om andere Vlamingen en Walen hun eigen composities in het Oostends Kursaal te laten dirigeren. Dit gebeurde op speciaal ingerichte "Belgische concerten".

Ook daarbuiten waren Belgische dirigenten-componisten welkom. Emile MATHIEU, directeur van de Leuvense muziekschool, kwam met een kwartet solisten en het grootse muziekschoolkoor. Ze brachten er, in samenwerking met het Kursaalorkest, fragmenten uit "Freyhir" en "Hoyoux".

Bij het zesde groot artistiek concert van het zomerseizoen 1894 waren de gasten de Londense alt Lina MENDELSSOHN, leerlinge van MARCHESI en familie van de componist, samen met de 16-jarige celliste Elise KUFFERATH. Zij behaalde bij Edouard JACOBS haar eerste prijs met grootste onderscheiding en had een triomfantelijke tournee door Rusland achter de rug (14). In 1894 werden naast de gewone concerten, nog 26 grote concerten georganiseerd waaraan een hele pleiade vooraanstaande musici meewerkten (15).

(vervolgt)

-
- (1) S.O., 23.07.1890.
 - (2) S.O., 31.07.1890 en 02.08.1890.
 - (3) A. MENETRAT, art. Perier Jean, in Die Musik in Geschichte und Gegenwart, o.l.v. F. BLUME, dl. 10, Kassel-Bazel, kol. 1069-1070.
 - (4) S.O., 27.07.1891 en E.O., 28.07.1892.
 - (5) art. Périer Jean, in Algemene muziekencyclopedie, o.l.v. J. ROBIJNS, J. MOSTAERT en M. ZIJLSTRA, dl. 8, Haarlem, 1983, p. 67.
A. MENETRAT, art. cit., geeft verkeerdelijk jaartal 1900 op.
 - (6) S.O., 07 en 09.08.1890; S.O., 28 en 30.07.1891.
 - (7) S.O., 02 en 04.08.1891.
 - (8) S.O., 28 en 30.07.1892.
 - (9) S.O., 02.08.1892.
 - (10) S.O., 31.08.1893. Jean (sic) BLOCKX werd er geprezen als Vlaams componist naast Peter BENOIT.
 - (11) Hun namen staan opgesomd in S.O., 28.09.1893.
 - (12) S.O., 15, 16 en 17.07.1894.
 - (13) S.O., 12 en 13.08.1894.
 - (14) S.O., 23 en 24.08.1894.
 - (15) S.O., 30.09.1894.

DE LEIDING VAN DE OPENBARE WERKEN IN HET KUSTGEBIED
IN DE VORIGE EEUW

door Gerard VANDAMME

Het is amper anderhalve eeuw geleden dat het Ministerie van Openbare Werken werd opgericht. Dit gebeurde bij besluit van 13 januari 1837 van koning Leopold I. De eerste minister van Openbare Werken werd Baron Jean-Baptiste NOTHOMB.

De bevoegdheden die aan het nieuwe departement werden toegewezen waren toen zeer uiteenlopend : openbare werken, mijnen, zeeuwen,